

مبانی و کلیات مراقبت از زخم، استومی و بی‌اختیاری

مؤلفین:

مهدی اکبرزاده امیردهی

کارشناسی ارشد پرستاری داخلی و جراحی، متخصص مراقبت از زخم، استومی و بی‌اختیاری

هاجر صادقی

دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی تهران،
متخصص مراقبت از زخم، استومی، بی‌اختیاری و دیالیز

شیدامیراشکان موسوی چاشمی

کارشناس پرستاری دانشگاه آزاد تهران

علیرضا سلمانی

دانشجوی کارشناسی ارشد روان پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی تهران

حامد سوادکوهی

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران،
متخصص مراقبت از زخم و استومی

با نظارت:

مهدی اکبرزاده امیردهی

متخصص مراقبت از زخم، استومی و بی‌اختیاری، مدرک بین‌المللی حرفه‌ای زخم‌های مزمن از دانشگاه تورنتو کانادا
(IIWCC)، مدرک بین‌المللی حرفه‌ای مراقبت از زخم‌های مزمن از اروپا (EWMA/ICW) مدرک تخصصی مراقبت زخم،
استومی بی‌اختیاری از (LFSC/ASPOA/IOS/OWI/ ET Nurse)

عنوان و نام پدیدآور	مبانی و کلیات مراقبت از زخم، استومی و بی اختیاری / مولفین مهدی اکبرزاده امیردهی ... [و دیگران]؛ با نظارت مهدی اکبرزاده امیردهی.
مشخصات نشر	تهران: نشر حیدری، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۵۹ص: مصور، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۸۹-۵۷۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
یادداشت	مولفین مهدی اکبرزاده امیردهی، هاجر صادقی، سیدامیر اشکان موسوی چاشمی، علیرضا سلمانی، حامد سوادکوهی.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	زخم‌ها و آسیب‌ها -- پرستاری و مراقبت Wounds and injuries -- Nursing
موضوع	بیماران استومی -- پرستاری و مراقبت Ostomates -- Care
موضوع	بی اختیاری ادرار -- پرستاری Urinary incontinence -- Nursing
موضوع	بی اختیاری مدفوع -- پرستاری Fecal incontinence -- Nursing
شناسه افزوده	اکبرزاده امیردهی، مهدی، ۱۳۵۶-
رده بندی کنگره	RD۹۳:
رده بندی دیویی	۶۱۷/۱:
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۳۱۳۵۰:

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر)، منتشر یا پخش کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

۰۹۱۲۴۳۳۰۸۸۵
www.heydaripub.com
www.heydariteb.com

✓ عنوان: مبانی و کلیات مراقبت از زخم، استومی و بی اختیاری

✓ مؤلفین: مهدی اکبرزاده امیردهی، هاجر صادقی، سیدامیر اشکان موسوی چاشمی، علیرضا سلمانی،

حامد سوادکوهی

✓ مدیر اجرایی: سیده مریم حیدری

✓ نوبت و سال چاپ: اول / ۱۴۰۰

✓ شمارگان: ۵۰۰ نسخه

✓ چاپ و صحافی: غزال

✓ بهاء: ۱۸۰۰۰۰ تومان

✓ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۹-۵۷۵-۰

مراکز پخش:

نشانی دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری غربی، روبروی اداره پست،

پلاک ۱۲۴، طبقه اول، واحد ۲

تلفن: ۶۶۹۷۶۶۷۸ ۶۶۹۷۶۴۹۹

① فروشگاه ۱: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۲۳، تلفن: ۶۶۴۹۲۷۸۶-۶۶۴۷۸۹۴۷

② فروشگاه ۲: خیابان انقلاب، بین خیابان منیری جاوید و ۱۲ فروردین، پاساژ اندیشه، پلاک B5، تلفن: ۶۶۴۹۹۲۱۴

③ فروشگاه ۳: قلهک، خیابان زرگنده، دانشگاه آزاد اسلامی، کتابفروشی دانشگاه، تلفن: ۲۲۶۲۲۶۰۵

④ فروشگاه ۴: اراک، میدان سرداران، جنب بیمارستان ولی عصر مجتمع پارس، فروشگاه کتاب ونوس، تلفن: ۲۲۴۶۳۵۷-۸۶۳

⑤ فروشگاه ۵: بجنورد، خیابان ۱۷ شهریور جنوبی، ابتدای خیابان میرزا کوچک خان، فروشگاه نشر حیدری، تلفن: ۳۲۲۵۱۸۴۳-۵۸

⑥ فروشگاه ۶: خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی کمالوند، فروشگاه نشر حیدری، تلفن: ۲۲۳۴۸۸۳-۸۶۳

⑦ و کتابفروشی‌های معتبر سراسر کشور

به نام یگانه هستی و سپاس پروردگار منان را به وسعت همه سپاس ملانکه مقرب خداوندی

اهمیت بخش‌هایی از بدن و وجود نقصان‌های آن که نشانه‌های آشکاری از عظمت خلقت خداوندی را در این رابطه نشان می‌دهد، علوم، بخصوص حیطه‌های مختلف علوم پزشکی در سالیان اخیر با سرعت قابل ملاحظه‌ای توسعه و پیشرفت کرده است. از این رو، ادغام پیشرفت‌های علوم و تکنولوژی در اجرای مهارت‌های بالینی بیش از پیش احساس می‌شود.

در کتاب حاضر تلاش شده به صورت ساده و مستند با تصاویر بومی و واقعی به کادر درمان کمک کند و در تشخیص انواع زخم‌های ناشی از زخم بستر و سوختگی‌ها و به دنبال آن روش‌های ارزیابی و ترمیم زخم‌ها و مراقبت از زخم‌های خاص، بی‌اختیاری ادرار و مدفوع به صورت کاربردی و عملی مطابق با آخرین پیشرفت‌های علمی، راهنمایی‌های لازم را ارائه کرده است.

تقسیم‌بندی فصول این کتاب بر مبنای سیستم محافظتی و دفاعی بدن تنظیم شده است و نکات بالینی لازم جهت استفاده در بالین بیماران را ارائه می‌دهد. روند نگارش مطالب به ایجاد نگرش صحیح به دانشجویان در رده‌های مختلف و کادر درمان به خصوص در عمل کمک می‌کند.

شناخت هر قسمت نیازمند پاسخ به دو پرسش چرا؟ و چگونه؟ است و اطلاع دقیق از چگونگی فعالیت هر قسمت در زمان سلامت و علائم و نشانه‌های غیر طبیعی را می‌توان تشخیص داد. این کتاب مطالب ارزشمندی برای مراقبت و آموزش مسائل و مشکلات مربوط به استوما را به پزشکان و پرستاران که یاوران اولیه بیماران تحت درمان جراحی در تعبیه استوما محسوب می‌شوند، ارائه می‌دهد. هر روزه با تعداد زیادی از بیماران که به دلایل متعدد ناچار به تغییر مسیر دفع خود و استومی به صورت دائم و موقت می‌شوند، مواجه می‌شویم. از بین رفتن کنترل دفع ادرار و مدفوع و بهم ریختن عادات و تنظیم دفع باعث بهم خوردن اعتماد بنفس و دنبال آن معضلات متعدد روحی، روانی، اجتماعی و اقتصادی و خانوادگی می‌شود که این کتاب کمک زیادی به همکاران متخصص پزشکی و پرستاری و بدنبال آن بیماران می‌کند تا با درک بهتر و با استفاده از علوم و نظریه‌های ناشی از توسعه دانش به روز، بتوانند از این بیماران به نحوه صحیح و متناسب مراقبت نمایند.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات آقایان مهدی اکبرزاده، سید امیر اشکان موسوی چاشمی، علیرضا سلمانی، حامد سواد کوهی امیردهی و خانم دکتر هاجرصادقی که در نگارش کتاب، زحمات ارزنده و صادقانه‌ای کشیده‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنم.

دکتر محسن تقدسی، دانشیار و رئیس دانشکده

پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی کاشان

فهرست مطالب:

۱۵	فصل اول: آناتومی و فیزیولوژی پوست.....
۱۵	 دستگاه پوششی
۱۵	 آناتومی پوست:
۱۶	 اپیدرم:
۱۷	 چه سلول‌هایی در اپیدرم نقش آفرینی می‌کنند؟
۱۹	 محل اتصال اپی‌درم و درم:
۲۰	 درم:
۲۱	 هایپودرم:
۲۲	 غدد:
۲۳	 مو:
۲۳	 ناخن:
۲۳	 فیزیولوژی پوست:
۲۳	 خون‌رسانی
۲۳	 عصب‌رسانی
۲۴	 تغذیه
۲۴	 تجدید و بازسازی پوست
۲۵	فصل دوم: انواع و طبقه‌بندی زخم.....
۲۵	 طبقه‌بندی زخم:
۲۶	 ارزیابی زخم‌های حاد و مزمن:
۲۷	 زخم‌های فشاری (Pressure ulcer):
۲۸	 ریسک فاکتورها:
۳۰	 بررسی فشار bottom to top - top to bottom:
۳۰	 درمان در زخم فشاری زمانی میسر می‌شود که چند عامل با هم برای بیمار انجام شود.
۳۰	 زخم‌های عروقی (Vascular Ulcer)
۳۰	 سوختگی (Burns):
۳۲	 قانون ۹ برای تخمین میزان سوختگی:
۳۳	 قانون لاند - برادر (Lund - Browder) برای تخمین میزان سوختگی:
۳۳	 Berkow (جدول Berkow)
۳۳	 قانون پالمار (Palmar):
۳۴	 نکات سوختگی:
۳۵	 انواع سوختگی:
۳۵	 علامت نیکولسکی (Nikolskys):
۳۶	 سندرم کمپارتمان (Compartment syndrome)
۳۷	 تغییرات آزمایشگاهی در سوختگی:
۳۷	 زخم‌های بدخیم (Malignant wounds):
۳۹	 زخم‌های غیر معمول (Atypical wounds):

۴۰	اریتماتوزیس لوپوس سیستمیک (Systemic lupus erythematosus) یا (SLE):
۴۱	درمان: کورتیکواستروئیدها - سرکوب کننده‌های سیستم ایمنی
۴۲	زخم وریدی Venous ulcer:
۴۳	Arterial Ulcer یا زخم شریانی:
۴۴	عوامل خطر ساز برای ایجاد آترواسکلروز:
۴۴	Lymphatic Ulcer:
۴۷	فصل سوم: فرایند ترمیم زخم
۴۷	مکانیسم التیام زخم:
۴۷	اینتلیزاسیون:
۴۷	انقباض:
۴۷	گرانولیشن:
۴۹	عوامل خطر التیام زخم:
۴۹	فرایند ترمیم زخم:
۵۰	۱- هموستاز (Hemostasis):
۵۰	۲- التهاب (Inflammation):
۵۱	۳- تکثیر (Proliferation):
۵۳	۴- بلوغ (Maturation):
۵۴	انواع بافت در زخم ها:
۵۹	فصل چهارم: ارزیابی زخم
۵۹	اندازه‌گیری زخم ها
۶۰	میزان درگیری عمقی بافت ها
۶۱	لبه‌های زخم
۶۲	پوست اطراف زخم (Surrounding skin):
۶۲	اگزودا
۶۳	سنجش کمی اگزودا:
۶۴	مقیاس (PUSH) Pressure ulcer scale for Healing:
۶۴	درد (pain):
۶۶	بو:
۶۷	تغذیه:
۶۸	WOUND
۶۸	TIMES
۶۸	DOMINO
۶۸	Diabetic ulcer (زخم‌های دیابتی):
۷۰	تست‌های تشخیصی نوروپاتی:
۷۱	Tuning fork (تست دیابازون):
۷۲	Neuropad Test (تست نوروپاتی اتونومیک):
۷۳	زخم در اندام تحتانی:
۷۳	طبقه بندی زخم پای دیابتی براساس دو متد (واگنر - تگزاس)

۷۴	درمان زخم‌های دیابتی براساس معیار واگنر:
۷۵	شارکوت فوت یا استئو نوروپاتی (CFT):
۷۶	پیشگیری:
۷۶	مقیاس برادن (Braden) برای ارزیابی خطر زخم‌های فشاری:
۷۷	مقیاس نورتون (Norton) برای ارزیابی خطر زخم‌های فشاری:
۷۷	مقیاس اندازه‌گیری شاخص مچ پا- بازو (Ankle-brachial Index) یا (ABI):
۷۹	نتایج ABI:
۸۰	مقیاس اندازه‌گیری شاخص انگشت- بازو (Toe-brachial Index) یا (TBI):
۸۰	درمان:
۸۲	دبریدمان (Debridment):
۸۲	کنتراندیکاسیون دبریدمان:
۸۲	انواع دبریدمان:
۸۴	اتولیز (Autolysis):
۸۵	آنزیمی (Enzymatic):
۸۶	لارودرمانی (Maggot):
۸۷	شیمیایی (Chemical):
۸۷	آب درمانی (Hydro therapy):
۸۷	مکانیکی (Mechanical / wet to Dry):
۸۷	جراحی (Surgical):
۸۸	شارپ (Conservative sharp wound Debridment) یا (CSWD):
۸۸	پاکسازی زخم (wound cleaning):
۸۹	زخم‌های تمیز (clean wounds):
۸۹	زخم‌های نکروزه یا عفونی (Necrotic or Infected wounds):
۹۰	محلول آنتی سپتیک (Antiseptic solution):
۹۱	ملاحظات بالینی سدیم هائیوکلرایت:
۹۱	استیک اسید (Acetic Acid):
۹۱	ملاحظات بالینی استیک اسید:
۹۱	محلول‌های غیرسایتوتوکسیک (Non cyto toxic Solution):
۹۲	ملاحظات بالینی:
۹۳	فصل پنجم: پانسمان‌ها
۹۳	انتخاب پانسمان:
۹۳	آلژینات‌ها (Alginates):
۹۳	کنتراندیکاسیون: در خونریزی‌های شدید:
۹۴	هیدروفایبرها (Hydro fibers):
۹۵	هیدروژل‌ها (Hydrogels):
۹۶	هیدروکلئیدها (Hydroclouids):
۹۶	فوم‌ها (Foams):
۹۷	فیلم‌ها (Films):

۹۸	عسل (Honey):
۹۹	پانسمان يد:
۹۹	PHMB:
۱۰۰	هیاالوگران ها:
۱۰۰	آلترازیل ها:
۱۰۲	پرده آمینوتیک (HAM):
۱۰۳	کربن یا شارکول فعال:
۱۰۳	Fish skin:
۱۰۵	فصل ششم: مدیریت استومی
۱۰۵	مقدمه:
۱۰۵	استوما:
۱۰۶	مکان استوما:
۱۰۶	تکنیک های جراحی برای استومی بطور کلی:
۱۰۷	مراقبت های قبل از عمل جراحی
۱۰۹	تغذیه و مایعات قبل از عمل جراحی
۱۱۰	مراقبت های بیمار بعد از عمل جراحی
۱۱۰	گیجی بعد از عمل
۱۱۰	خوردن و آشامیدن
۱۱۰	دراز کشیدن
۱۱۰	درد بعد از جراحی
۱۱۱	خطر عفونت بعد از جراحی
۱۱۱	لخته شدن خون در رگ ها
۱۱۱	درن
۱۱۱	پانسمان
۱۱۲	راه رفتن، حرکت کردن
۱۱۴	TNM:
۱۲۰	مکان سرطان:
۱۲۰	دلایل ایجاد استوما:
۱۲۰	بیماری کرون و بیماری کولیت اولسراتیو
۱۲۱	انتخاب محل استوما:
۱۲۲	لوپ استوما:
۱۲۲	استوما ی:
۱۲۳	استومیت:
۱۲۳	انواع استومی گوارشی
۱۲۳	انواع استوما:
۱۲۳	انواع تخلیه ای:
۱۲۴	انواع استوما بر اساس تکنیک جراحی:
۱۲۵	گاستروستومی اندوسکوپیک از طریق پوست:

۱۲۵	انواع کلوستومی
۱۲۶	کولستومی سیگموئید
۱۲۶	تعیین محل استومی:
۱۲۷	دو ویژگی در انتخاب محل:
۱۲۷	تشخیص عضله رکتوس:
۱۲۸	اصول تعیین محل:
۱۲۸	تعیین استوما در عضله رکتوس (Rectus)
۱۲۸	عوارض استومی:
۱۲۹	عوارض:
۱۳۰	تحریک پوست اطراف:
۱۳۰	اقدامات:
۱۳۱	فرو رفتگی استوما به داخل:
۱۳۱	پاراستوماال هرنی:
۱۳۲	مدیریت:
۱۳۲	پرولاپس یا بیرون زدگی:
۱۳۲	تنگی:
۱۳۳	نکروز:
۱۳۳	هایپر پلازی اپیدرم:
۱۳۳	اقدامات:
۱۳۳	فولیکولیت (folliculitis):
۱۳۳	تحریک یا الرژیک:
۱۳۴	کاپوت مدوزا:
۱۳۴	پیودرما گانگروزوم:
۱۳۴	نکات مهم در مورد استومی:
۱۳۵	تغذیه در افراد دارای استومی:
۱۳۷	فصل هفتم: بی اختیاری ادراری و مدفوع
۱۳۷	عوارض بی اختیاری
۱۳۸	علل بی اختیاری ادرار و مدفوع
۱۳۸	بی اختیاری ادرار
۱۳۸	آناتومی و فیزیولوژی دستگاه ادراری
۱۳۹	محل قرارگیری و اندازه کلیه چپ و راست:
۱۴۰	ساختمان کلیه:
۱۴۱	نفرون:
۱۴۲	کیسول بومن
۱۴۲	لوله پیچیده نزدیک
۱۴۲	بخش پایین رونده لوله هنله
۱۴۲	قسمت بالا رونده و ضخیم لوله هنله
۱۴۲	لوله پیچیده دور

۱۴۳	مجرای جمع کننده
۱۴۳	مراحل تشکیل ادرار:
۱۴۳	اتیولوژی بی اختیاری ادراری
۱۴۶	انواع بی اختیاری ادراری
۱۴۶	بی اختیاری استرسی
۱۴۶	بی اختیاری فوریتی یا اضطرابی
۱۴۶	بی اختیاری سرریز
۱۴۶	بی اختیاری عملکردی
۱۴۷	بی اختیاری ادرار مختلط
۱۴۷	نحوه تشخیص بی اختیاری ادراری
۱۴۸	درمان بی اختیاری ادراری
۱۴۸	روش های رفتاری
۱۴۹	تحریک الکتریکی
۱۴۹	دارو
۱۴۹	دستگاه های پزشکی
۱۵۰	روش های مداخله ای
۱۵۱	درمان بی اختیاری ادرار با لیزر واژن
۱۵۱	درمان بی اختیاری ادرار با RF واژن
۱۵۱	جلوگیری از بی اختیاری ادرار
۱۵۲	بی اختیاری مدفوع
۱۵۳	آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش
۱۵۴	بخش های تحتانی دستگاه گوارش
۱۵۴	فرآیندهای دستگاه گوارش
۱۵۴	دفع
۱۵۵	اتیولوژی بی اختیاری مدفوعی
۱۵۵	دلایل دیگر
۱۵۵	نحوه تشخیص بی اختیاری مدفوعی
۱۵۷	درمان بی اختیاری مدفوعی
۱۵۷	درمان بی اختیاری بدون جراحی
۱۵۸	ورزش درمانی
۱۵۸	بیوفیدبک:
۱۵۸	ورزش کگل:
۱۵۸	درمان بی اختیاری با جراحی
۱۵۹	تزریق حجم دهنده ها و بیومتریال
۱۶۰	پیشگیری
۱۶۰	مراقبت های لازم از پوست حین بی اختیاری چیست؟
۱۶۰	زندگی با بی اختیاری مدفوع چگونه است؟